Letnik VIII. V Gorici dne 22. marca 1900. Stevilka 13.

Primorski List

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

IZHAJA vsaki četrtek ob 5. pop. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
CENA za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone. Za manj premožne 4 krone za celo leto.

NAROČNINO in oznanila sprejema upravništvo v Gorici na Placuti št. 12.
ROKOPISE sprejema uredništvo v Gorici, Dvorišče sv. Hilarija št. 7.

Narodno - napredna stranka.

Zavora napredka.

Zadnjič smo osvetili našim narodno-naprednim *ime*, — umazano ime, polno sovraštva do Kristusa in cerkve, ime izposojeno od surove kranjske liberalne stranke. — Vprašajmo je zdaj, kaj hočejo in kaj obetajo? To so nam povedali v 10 resolucijah.

Najprej povejmo, da so njihove resolucije prav navaden krop brez posebnega okusa, jed pogreta, fraze, ki so vže vsemu izobraženemu svetu dolgočasne. Od nove napredne in svobodomiselne stranke smo pričakovali vender le nekoliko več novih misli, nekaj več napredka, idej in načrta. Za tako zmašilo ni bilo treba sklicavati na shod „inteligenco“ cele dežele (dr. Tuma jih je imenoval: „razsvitljene može“).

Prva resolucija se glasi: „Vsestranski svobodni razvoj slovenskega ljudstva v duševnem in gmotnem oziru“.

Na prvi pogled pravi ta resolucija isto, kar vsi želimo in kar tudi zahtevamo slovenskemu ljudstvu. Kdo bo tako smešen, da poreče: jaz nočem: *vse*stranskega razvoja (napredka), ampak le *eno*stranskega? ali pa: jaz nočem, da bi bil slovenski narod *svoboden* od „tujega navala“ (pritiska), mariveč hočem, da naj bodo Slovenci vedno vsaj deloma odvisni od tujcev? Takih politikov na Slovenskem ni bilo in jih ni, zato tudi ni bilo treba tega povdarjati nasproti slovenskim politikom, ampak le nasproti tujcem. —

Toda poročevalec (dr. Tuma) je naglašal besedo „svobodni“ v *liberalnem* pomenu. Seveda se je pri tem zavaroval, da oni niso *židovski* liberalci, kar je res, ker naši liberalci so krščeni; ali liberalizem je vender le *eden na celem svetu* in smešno je upanje, da bodo nasi „narodno-napredni“ ustvarili svetu nov, poseben liberalizem. To je pesek v oči našemu ubogemu ljudstvu, katero je, — žal! — še v črni temi in ne pozna sveta. Ako govorimo o *židovskem* liberalizmu, razumemo pravi liberalizem, v kolikor si ga je židovsko ljudstvo izkoristilo. Vse drugo je: slepilo neukih ljudi. Komično je torej zatrjevanje poročevalčevo: „Mi (!) nimamo nič (!) edinega s tujim liberalizmom, mi (!) ga ne potrebujemo v svoji sredi“. Ubogo ljudstvo: nalagano in osleparjeno!

Liberalcem pomeni beseda „svoboden“: prost od naukov in zapovedi Kristusovih in cerkvenih. Tako svobodo so dali liberalci n. pr. oderuhom, da so prosti od 7. božje zapovedi in od cerkvenih postav, da smejo odirati ljudi in jemati zaslužek delavskemu ljudstvu. Prosti hočejo biti posebno tudi od *šeste* in *devete* božje zapovedi in kranjska narodno-napredna stranka je s posebno gorečnostjo zahtevala v beli Ljubljani — sramotno hišo. Morda bodo tudi v Gorici svobodno.... napredovali.... do narodnega.... podjetja..... da bodo svobodni od „tujega navala“.... To „svobodo“ liberalizma je papež Pij IX. slovesno obsodil, in kdor je pošten človek, poreče odkrito: ali, da je kristjan in torej ne liberalec, ali pa, da je liberalec in torej ne več kristjan. Le hinavci in nevedneži se bodo skrivali za fraze.

Ta liberalizem, ki pravi, da hoče razvoj, bo v resnici le *zavora napredka*. Dr. Tuma je rekel: „Zato potrebujemo pri skupnem nastopu tudi skupnega dela **vseh** stanov..... *Duhovski* stan spada med izobražene stanove Njegova dolžnost je, da se udeležuje narodnega dela itd.“ Kaj je torej Slovencem najbolj potreba? Zložno delo vseh stanov, in posebe še duhovščine. Toda duhovščina sme sodelovati pri *krščanski* politiki in ne pri liberalni. Duhovščina vseh narodov je v **boju z liberalizmom in je na ta boj pozvana in poslana od papeža in škofov.** Moral bi biti izdajica vere in cerkve oni duhovnik, ki bi hotel podpirati liberalno politiko. In morda, da naši narodno-napredni tudi najdejo kakega siromaka, ki jim bo verjel, toda ogromna večina duhovnikov pojde odločno in pogumno v boj proti liberalizmu; poslušala bo glas svojih poglavarjev in svoje vesti in se ne bo dala strahovati od nikogar. Liberalizem, organiziran kot stranka, pomeni torej razpor in boj na Goriškem. Liberalizem izključuje za vselej slogo in skupnost, katera je Slovencem tako silno potrebna za „vsestranski svobodni razvoj slovenskega ljudstva v duševnem in gmotnem oziru“. Narodno-napredna stranka torej ne bo pospeševala razvoja ampak bo le zavora napredka.

POLITIČNI PREGLED.

Državni zbor je že raspuščen. Zadnje seje so bile malo zanimive. Poslanec Iro (nemški levičar) je uložil neko interpelacijo, katera ni bila sprejeta radi premalega števila podpisov. Nato so začeli nemški levičarji razsajati v zbornici. Jugoslovanski poslanci so interpelirali radi preziranja slovanskega jezika pri uradih. Konečno so bile volitve članov za delegacije, katere bodo imele svoje seje meseca maja. Za Goriško sta izvoljena poslanec Lenassi, za njegovega namestnika Verzegnassi. Pri sklepu zasedanja je ministerski predsednik pl. Körber izrazil upanje, da se skliče državni zbor zopet meseca majnika.

Za delavce v premogokopih je izdelal pododsek načrt, katerega predloži meseca majnika državnemu zboru v potrditev. Glavne točke tega načrta so: 1. Delo v premogokopih se skrči na devet ur na dan. 2. Deveturno delo se mora uvesti že 1. januvarja 1901, izjemno še le 1. januvarja 1992. 3. V izjemnih slučajih se sme čas za delo podolžiti na deset ur. Ta načrt ni posebno ugoden za delavce, ker daja gospodarjem še dve leti celo prostost proti delavcem. Upanje premogarjev je splavalo vsaj za eno leto po vodi in zatò so prisiljeni iti na delo. Polovica premogarjev se je vrnila k delu.

Spravna pogajanja so zopet začela in sicer, kakor je videti, z dobrim uspehom. V marsikaterih točkah je prišlo med Nemci in Čehi do sporazumljenja, kakor v uprašanju novega volilnega reda za češki deželni zbor. Čehom gotovo ne manjka ne potrpežljivosti in tudi ne dobre volje, a celemu svetu znana nemška nestrpnost zna vendar še v zadnjem hipu preprečiti sporazumljenje.

Deželni zbori so vsi sklicani k daljšemu zasedanju. Naš goriški deželni zbor je sklican na dan 2. aprila.

V isterski deželni zbor je voljen mesto dr. Bartolija, kateri se je pred kratkem odpovedal, dr. Depangher, kandidat italijanskega političnega društva.

LISTEK

Odprto pismo iz Kobarida.

Velecenjeni g. urednik!

Nikar se preveč ne začudite, ko bodete prejeli moj dopis in pod njim zagledate podpis zavednega Kobaridca. Nikar se ne čudite, pravim, povem Vam namreč naprej, da nisem z Vašo stranko, kot nobeden zavednih Kobaridcev ni, ampak pišem Vam to odprto pismo zato, da bi Vam mračnjakom pokazal, kako mi napredujemo.

Le pomislite malo, kam nas pripeljejo Vaša načela! — Dr. Stanič niste hoteli voliti zato, ker pravite, da je brezverec. In ker ste Vi to rekli, so tudi naši gg. nunci bili proti Staniču in naši nezavedni okoličani poslušali so raje nazadnjaške nunce, — ne pa nas zavednih tržanov, ki smo jim vedno govorili: Poslušajte nas, ne gg. nuncev, oni ničesar ne razumejo, oni Vas hočejo pridržati v črni temi, oni Vam ne privoščijo železnice, — zato so proti Staniču; ako bodete volili dr. Stanича, on Vam gotovo pridobi železnico, če ne drugače, pa sè silo — saj je dosti močan! Pa glejte, niso nas hoteli ubogati, ampak ubogali so Vas, in Vi ste krivi, da tukaj očitno rečem: Vi ste krivi, da nimamo sedaj predelske železnice! — Glejte, dr. Stanič ni bil voljen, kobariška in bovška okolica je kriva, da je propadel, — pa, akoravno je propadel, vendar ima še toliko vpliva, da je pridobil bohinjsko železnico!! — Le smejajte se le, — pa to je vender res, saj se to govori po celem Kobaridu, in Kobaridci smo to zvedeli v Gorici! — Dr. Stanič dobro ve, da so ga volili vsi možje iz baške doline, — prav malo pa iz gorenje soške, in zato se je maščeval: pridobil je bohinjsko železnico in pokopal tako potrebno, tako zaželjeno predilsko. Krivi so tega naši okoličani, ker ga niso volili! In kdo je kriv da ga niso? Vi in Vaša garda! Vidite sedaj, kaj ste storili z Vašo agitacijo! Vidite, kam nas pripelje Vaše nazadnjaštvo! Če je mož pridobil baški dolini železnico še celo sedaj, ko ni voljen, kaj bi bil pridobil še le, če bi bil voljen! Jaz Vam povem prav v brke: če bi bil voljen dr. Stanič, — sedaj bi že predilska železnica tekla, — tako je pa vsa nada zginila! Vi pa ste tega krivi in Vaša nazadnjaška načela! Ali se Vam odpirajo oči??

Pojdimo dalje! Vi ste vedno proti plesom! Zakaj? Zato, ker ste mračnjaki, ker ste nazadnjaki! Vprašam Vas: kje se pa vendar ljudje lažje spoznajo (posebno mladi), kakor na plesu? Kje se bolj širi omika in olika, kakor na plesu? Mi to dobro vemo, in zato ne poslušamo Vas in Vaših privržencev, ki nam vedno pridgajo proti plesu, — ampak smo letošnji predpust prav živahno plesali. Pa nobenega razločka ni bilo med nami, — bodi si tržan ali kmet, ali gospod vsi smo se razumeli in prav dobro imeli. — Le nobenega črnega ni bilo zraven, kakor je nek Dreženčan pametno opazil. O, kako ste srednjeveški! Kje bi ložje se spoznali z ljudmi, kakor na plesu; kje bi ložje učili naše tržane in kmete olike in omike, kakor na plesu; — in vendar vi črni ne pridete zraven! O, kako ste nazadnjaški! Poglejte pa nasprotno naše mlade uradnike, oni razumejo to stvar. Niso se sramovali, kot se Vaša garda sramuje, priti k nam na plese, in zato smo se kmalu spoznali. Nekateri Kobaridci seveda pravijo, da smo se preveč spoznali, pravijo, da se ne spodobi za uradnike, da se pečajo z navadnimi dekleti; pa kaj hočete, — ti ne razumejo, — oni še niso napredni, — pa upam, da tudi oni pridejo kmalu za nami. Ali se Vam kaj oči odpirajo? Ali vidite, kako napredujemo?!

Pogledajmo dalje! Vaši gg. nunci, kakor je zadnjič naša „Soča“ dobro povedala, vsiljujejo le „Gorico“ in „Prim. L.“ Pa za božjo voljo, kdo bo bral ta dva časnika, ki nimata nič dopisov iz naših krajev! Poglejte „Sočo“, ona Vam redno poroča iz Kobarida ali kobariške okolice, — pa same take reči, ki človeka za res zanimajo! Pa zakaj nimate Vi dopisov iz naših krajev? Zato, ker Vi ne znate! Glejte, mi znamo; — učite se od nas! Mi nimamo nobenega dopisnika, pa so vendar redni dopisi v „Soči“. Vsak ima že dandanes svojega pisača, — pa bi ga mi ne imeli in bi morali sami pisati?! Glejte, nam ni treba nič dopisovati, ampak naši zavedni vozniki poizvedo vse pikantne novice in mimogrede se malo ustavijo v Gorici v Gosposki ulici, kjer imajo svojega pisača, — pa je dopis gotov v prihodnji „Soči“. Če pa hočemo, da kaj še bolj hitro pride v „Sočo“, povemo kar Kramarjevi Pepi, — potem gre pa kakor po telegrafu. — Evo, učite se od nas!

Vidite, tako mi napredujemo, mi zavedni Kobaridci! Le še en par mračnjakov je med nami, — pa še tisti so prikriti. Vaš list smo popolnoma izbacnili! „Gorico“ imamo le še pri „Žganu“, kakor je tudi poročala vrla naša „Soča“. Pa ne mislite, da je zato Žgan „Goričan“; o kaj še, on je naš mož! „Gorico“ trpi le zato, ker mu jo g. stric, ki je seveda nunc, zastonj pošilja, kakor ga je tudi opravičila vrla naša „Soča“. Ko pa nazadnjaški g. stric zatisne svoje mračnjaške oči, — o, tedaj se pa le obrišite tudi „Goričani“, naše „Gorice“ ne bo videl več Kobarid! Vidite kako prav je imel naš rojak, Kramarjev Dreja, ko smo mu Kobaridci nasprotovali radi ceste na levem bregu Soče, da je pisal: o, jaz poznam moje Kobaridce, kadar so pri kozarcu vina. Pri kozarcu vina, kakor je sam rekel, smo mu nasprotovali, pri kozarcu vina pa smo zopet ustopili v

Nemčija. Vkljub zahtevi večine se ni potrdila lex Heinze. Socijalni demokratje in levičarji so toliko časa obstruirali, dokler se ni izpustila ta točka iz dnevnega reda. Levičarji se veselijo, da se bodo smele nadalje prodajati nesramne podobe v Nemčiji, a desnica je napovedala obstrukcijo proti vladnemu načrtu o pomnožitvi mornarice.

Rusija in Turčija. Pred tremi meseci je Turčija dovolila nekemu nemškemu društvu graditi železnico v Bagdad. To protežiranje Nemcev v Turčiji je vzbudilo veliko nevoljo sosednih Rusov. Rusija je radi tega zahtevala jednake ugodnosti za ruska podvzetja, kakor jih vživajo nemška. To pravično zahtevo Rusije je turški cesar skratka odbil. Zdaj so razmere med Rusijo in Turčijo jako napete in nemogoče ni, da napove Rusija Turkom vojsko. Tajne vesti poročajo, da se pripravlja Rusija naglo za vojsko.

Nemiri v Albaniji so skoraj končani, ker je turški sultan odstavil ljudstvu neljubega namestnika in imenoval na njegovo mesto drugega. A tega novega namestnika noče Avstrija imeti na svoji meji in je radi tega protestirala proti njegovemu imenovanju.

Vojska v južni Afriki. V zadnjem tednu so Angleži sicer obsedli bursko mesto Bloemfontain, a dalje ne morejo. Nadvojvodi Robertsu pomanjkuje živeža in ne more uspešno zasledovati Burov. Burov je veliko število zbranih ob mejah Transvaala in Angleži bodo morali plačati vsak korak s krvjo svojih vojakov. Odgovor Angležev na ponudbo Burov, naj se sklene mir, je Bure prepričal, da morajo ali zmagati ali umreti. Bitke, katere se bodo bile zdaj na burski zemlji, bodo strašne. Celo žene so vzele orožje v roke in gredo v boj sè svojimi možmi. Angleži imajo zdaj veliko število bolnikov in ranjencev in sicer, kakor poračajo angleški časniki, je 17.000 Angležev v raznih bolnišnicah Afrike. Če zmagajo Angleži, bodo morali se vojskovati še celo leto z obupanimi Buri. Izključeno pa ni, da so Buri le pustili Angleže tako daleč v deželo, da jih pri prvi priložnosti premagajo in polovijo. Buri so se umikali do sedaj brez boja, ker jim je bila lega bojišča neugodna!

NOVICE.

Eminenca kardinal dr. Jakob Missia se je dne 20 t. m. povrnil z Dunaja od škofovskih konferenc.

Dne 19 t. m. ga je sprejel cesar, v avdijenci. V soboto dne 24 t. m. bo dve leti, ko je bil izvoljen za goriškega nadškofa in kneza.

Deželni zbor goriški je sklican dne 2. aprila t. l.

V Gorici. Dne 13. t. m. je imel mestni svet sejo. Župan Venuti omenja pred vsem raznih dopisov in prošenj. Pri *drugi* točki se je razpravljalo o novem redu za mestne uradnike, ki se je z malimi premembami odobril. Pri *4. točki* dnevnega reda se je sprejel načrt za nove ulice med tekališčem Franc. Jožefovim in tržaško ulico, odnosno ulico Campagnuzza. Uslišala se je dalje tudi *prošnja Rozentalcev*, da se po njih cesti napravijo nočne svetilke in sicer do mitnice. Otroški vrtec „*Lega Nazionale*“ pri soškemu mostu je mesto sprejelo na predlog Paternolija v svojo oskrb, ker ima „Lega Nazionale“ drugod polno stroškov. Tako bodo Italijani imeli kmalu na vsakem voglu občinsko šolo. Italijanskih otrok je sicer vedno manj, zato pa mora biti šol vedno več!

Trgovsko-obrtna zbornica v Gorici. — Trgovinski minister je potrdil izvolitev gg. Evg. bar. Ritter-Zahony-a predsednikom in Ludovika Mighettija podpredsednikom trgovsko-obrtne zbornice za Goriško za l. 1900.

† **Ivan Premrov pl. Premerstein**, c. kr. notar v pokoju in veleposestnik v Tominu, je umrl dne 18. t. m., star 90 let. Bil je blag značaj in dober narodnjak. Tolminski čitalnici je bil osnovatelj in mnogo let predsednik. Svetila mu večna luč!

V Skopem na Krasu je umrl dne 14. t. m. g. Luka Bekar, oče tamošnjega g. ekspozita, po dolgi in mučni bolezni previden s svetimi zakramenti za umirajoče v 76. letu svoje starosti. Telesne ostanke pokojnega prenesli so iz Skopega v Sežano. Obče spoštovani družini bodi tem potom izraženo najsrčnejše sožalje, — pokojniku pa večni mir in pokoj!

Romanje v Rim. Vdobili smo vprašanje, koliko bodo menj premožni romarji potrosili? Za vožnjo 14—15 gld., za stanovanje 2½—5 gld. za šetati šest dni v Rimu, za hrano, kakor si bodo privoščili. Vino je v Italiji ceno in hrana tudi ni dražja, ko pri nas. Stroški torej ne bodo veliki, ako ostanejo romarji na poti od pondeljka popoludne do srede pop.

L. 1888. so nekateri potrosili vsega skupaj: 26—30 gld., a tudi zdaj ne bo črez 30—35 gld.

Vozili se bomo skupaj z ljubljanskimi romarji. V Rim pridemo v sredo popoludne. Imeli bomo tam skupne pobožnosti (maše, litanije, govore, obhajilo i. t. d.) in zvečer skupne shode s petjem in govori — v veseli družbi! K sv. očetu Leonu XIII pojdemo vsi skupaj pod vodstvom škofa.

Glas o romanju v Rim je našel v celi deželi vesel odmev: vsi bi radi videli namestnika Kristusovega, naslednika sv. Petra, 90 letnega starčka Leona XIII! Bog nam izpolni to željo!

Deško semenišče v Ljubljani. Z veseljem naznanjamo, da bo prevz. knez-škof ljubljanski, dr. A. Jeglič, vže to pomlad začel zidati novo veliko poslopje za deško semenišče in sicer v Št. Vidu pri Ljubljani na krasnem prostoru. Bog živi naše dobro ljudstvo, katero je poslušalo glas svojega nadpastirja!

V Trstu. — Poročali smo zadnjič, da je tržaški magistrat zavrnil 400 slov. reklamacij glede občinskih volitev. Slovenci so napravili utek, ki je tržaško gospodo tako prestrašil, da je potem vse reklamcije hipoma rešila.

— Štirje mestni razredje si volijo vsaki po dvanajst udov v mestni zbor; šest volilnih okrajev v okolici pa vsaki po enega. Volitev vsakega volilnega razreda in volilnega okraja bode vodila posebna komisija, obstoječa po § 47 mestnega statuta iz jednega predsednika in iz štirih občanov, ki imajo volilno pravico; tej komisiji se pridruži komisar, katerega določi c. k. namestništvo. — Slovenci se bodo v mestnih skupinah brez dvojbe pridružili kat. italijanski stranki.

Volilni shodi po tržaški okolici. V nedeljo 18. t. m. imelo je politično društvo „Edinost“ dva shoda, in sicer: jeden na Opčinah in drugi v Trebčah. 19. t. m. v ponedeljek je imelo isto politično društvo tudi dva volilna shoda in sicer: jeden na Proseku in drugi na Barkovljah.

„Modus vivendi“ v Istri. Italijansko politično društvo je imelo minuli četrtek dne 15. t. m. v Trstu sejo, v kateri se je izreklo proti pogajanju z slov. poslanci, ker bi vsako pogajanje bilo v kvar it. narodnosti. To je tudi popolnoma res! Italijani ne potrebujejo pogajanja, ker imajo vse! Ako hoče vlada odpraviti v Istri hude krivice, ki se gode slovanskemu prebivalstvu, mora sama odločno nastopiti!

Hrvatski gimnazij v Pazinu je v prvem poluletju imel tale uspeh: Od 94 učencev prvega razreda jih je dobilo 14 odliko, 64 prvi red, pri 16 uspeh ni bil povoljen, ker so prišli iz šol, v katerih niso imeli dovolj pouka v materinskem jeziku in so tedaj zaostali v izobrazbi.

Ponarejanje vina. V Draguču pri Buzetu v Istri je c. kr. žendarmerija preiskala in zaprla več vinskih kletij, v katerih se je ponarejalo vino.

Učiteljske petletnine. Opozorjen na članek „Soče“ št. 29. z dne 10. marca t. l. pod istem zaglavjem z besedilom: „Na to modrijanstvo odgovarjamo: zastopnik cerkve ni zastopnik davkoplačevalcev“, ugovarjam, da cerkveni zastopnik je tudi zastopnik davkoplačevalcev, kajti davke plačujejo tudi cerkve in nektere še večje, kot kak veleposestnik, ter dosledno tudi prispevke za šole in učiteljske plače.

Njegov glas je ravno tako določilen kakor vsakega drugega uda c. kr. š. sveta. Če pa ni odločilen vselej, kaj more on zato? Vsak ud glasuje po svojem najboljšem spoznanju in prepričanju, ne glede na to, ali njegov glas odloči, ali ne odloči. Seveda so liberalci vse znanje in najboljše spoznanje in prepričanje v zakup vzeli, ter to odrekajo vsem, ki ne trobijo v njih rog, češ, to so sami „brezvestni-potuhnjeni hinavci“, ki hočejo vse izkoristiti v svoje „zlobne namene, da kujejo „politični kapital“, da bi bilo od njih zle ali dobre volje povsem odvisno vse učiteljstvo. Nato samo kratek odgovor: Kakor zlobnež sam deluje, to rad drugim podtikuje, — pravi znani pregovor. — Bivši učitelj je učitelje in njih opravičene zahteve svoj čas, ko se mu je zdelo, da jih ne potrebuje, da ima brez njih zadosti uterjeno stališče, preziral in smešil. A kolo se je zasuknilo, zdaj nujno potrebuje učiteljev za „narodno-napredno stranko“, zato se jim je jel laskati in proti duhovščini hujskati. Limanice so nastavljene, sedaj manjka še gimpeljev, da se nanje vjamejo, pravi vrli „Slovenski Učitelj“.

Dalje v Prilogi.

njegov tabor, v napredno vojsko, — pri kozarcu vina, pravim, ko smo g. dr. Tumu zložili zaupnico. Seveda je bil nek mračnjašk stric hud radi te zaupnice in, seveda, se je nekdo izgovarjal, da je ni podpisal, — pa povem Vam na štiri oči, da to je bilo le prikrito, ker takrat se še nismo upali tako očitno pokazati, dandanes pa se tega nihče več ne sramuje.

Učite se toraj od nas g. urednik in cela Vaša banda! Če bodete vedno le v nazadnjaštvu tičali, ne pridete nikamor. Mi zavedni Kobaridci napredujemo; — pojdite za nami, če ne, ostanete zadej, — in kdo Vas bo potem še pri nas pogledal. Že sedaj nas uče nekateri, da je naprednost in omika to, če se v trgu nikogar ne pozdravi, ampak klobuk ali čepico lepo na glavi obdrži, (kakor da bi se človek bal, da se kaj pod njo ne prehladi,) in se lepo v stran pogleda. Seveda meni od začetka to ni dopadlo, — pa napredovati moramo! Če toraj ne greste za nami, kot gremo mi za drugimi, kdo Vas bo še pogledal ali celo — pozdravil!?

Toliko se mi je potrebno zdelo Vam pisati, da se Vam oči odpro in spoznate, kako mi napredujemo! Nikar pa ne mislite, da sem z Vašo stranko, z Vašo stranko pravim, ki nam je požrla železnico, ki nam ne privošči nobene omike, ki nas hoče vedno zadržati v mračnjaštvu in temi, tega nikdar in nikoli!

Blaž Burjanovič,
zavedno napredni ali napredno zavedni Kobaridc.

† V spomin rajnega bogoslovca Štefana Feltrina.

(Dalje)

Rajni Štefan je bil tako srečen, da ga je v četrtem gimnazijskem razredu deško semenišče vzprejelo v svoje zavetje. Osebo tedanjega vodje, — ali bolje očeta, — čast. g. dr. Mahniča, sedanjega krškega škofa, so vsi gojenci spoštovali in čislali. Velike vrline učenega in krepostnega duhovnika so vplivale tudi na mladega Štefana.

Iz početka namreč ni imel pravega veselja do šole. „Rajše bi bil ostal doma in jezdaril konje,“ je rekel včasih tovarišu rojaku. Res je bil prvo polletje v prvem in drugem gimn. razredu slabo končal. Ali pozneje se je bolje in bolje oprijemal učenja, tako, da je v višjih razredih dobro izhajal.

Vesel je šel vrli dijak Štefan po dobro dovršeni sedmi šoli na počitnice, da bi se okrepil za čvrsto delo zadnjega gimnazijskega leta: hotel je častno dokončati studije z zrelostnim izpitom. A tisto leto je gospodarila na Št. viški gori in v sosednjih vaseh črevesna bolezen, ki je zahtevala več žrtev. Lotila se je tudi rajnika. Nad mesec dni je ležal in je hudo oslabel; po nesreči je prišel po vrhu še prehlad. Ko je bil čas oditi v Gorico, bil je Štefan zelo šibek, in domači g. župnik Valentinčič mu je svetoval, naj ostane doma, dokler si ne opomore. Toda ob Štefanovi uztrajnosti, ki je bila sčasom postala res železna, ni bilo govora, da bi ostal doma brz dela, med tem, ko je vedel, da se mu tovariši marljivo uče. Slab, kakor je bil, je šel na delo in se je trudil očitno črez svoje moči: odtod mu je vzkalila bolezen, ki mu je uničila mlado življenje. Ko je prišel po dobro napravljenem zrelostnem izpitu domov, ga je vprašal tovariš — rojak: „Ali si pač vesel, Štefan, ko si končal s takim dobrim uspehom.“ — „Bil bi vesel,“ mu je odgovoril ta, „ali tu notre mi gloda črv!“, je žalosten dostavil kazaje na prsi. Čutil je torej bolezen, a ob enem je trdno upal, da še ozdravi. Med počitnicami je storil, kar je bil že poprej odločil: izvolil si je duhovski stan na veliko radost materi in očetu, da, vsem vaščanom.

Povedal sem že spočetka, da je imel rajni Štefan krotko in sočutno srce, ki ni moglo živi duši storiti žalega, pač pa je občutilo bližnikove težave. Zato so pa vsi vaščani radi imeli „Feltrinovega študenta.“ In ginljivo je, kako je pisal njegov župnik, č. g. Valentinčič, 3 tedne pred smrtjo rajnikovemu tovarišu, da farani molijo za njegovo ozdravljenje in da se bodo mnogi obhajali med molitvami za ta namen. Ali treba pokojnikovi kreposti boljšega izpričevala?

O počitnicah, po dovršeni osmi šoli, je bil šel potovat, da se z razvedrenjem nagradi za vestno delo tolikih let. Ogledal si je hrvatski Zagreb, južni slovenski Štajer, prepeljal se črez Koroško in zavil celo do Benetek. V začetku oktobra pa je prišel z dobro voljo in svetimi sklepi v semenišče, da bi se tu pripravil za Gospodovega služabnika.

Kljub temu, da se je čutil precej slabega, pokojnik ni štedil svojih moči, marveč se je čvrsto oprijel bogoslovskih ved. A kmalu je jasno spoznal, da so vede same in vse drugo, kar človek stori, le sredstvo, da bolje zpoznava in ljubi Boga in izpopolnjuje sam sebe. In odslej je Štefan marljivo hrepenel po krščanski popolnosti. Vrhunec dovršenja je lepa sveta ljubezen; in kako lepo je poganjala ta žlahtna roža v pokojnikovem srcu! Čim bolj je napredovala bolezen, tem čvršče se je oklepal jedinega tolažnika, Boga. Z nevarnostjo bolezni je tudi rastlo v njem hrepenenje po apostolskem pastirskem delovanju med ljudstvom. Ali Bog je bil zadovoljen z daritvijo cvetu, in že je prihitel s plačilom nasproti svojemu zvestemu služabniku, predno mu je ta vtegnil prinesti še zrelih sadov.

Blagi in ljub'jeni nam brat Štefan! Teši nas trdna vera, da te nismo izgubili, ampak le naprej poslali v domovino k Jezusu, pri katerem se črez kratko zopet združimo v popolnisi, večni ljubezni.

Konečni namen „Sočinega“ članka je pa ta; „Intriga mora biti“. Tako je sam seboj glasno mislil pijanček, kteri je pozno v noči tavaj proti domu ves razjarjen od preveč povžite tekočine „Raisonir-Wasser“, po domače „šnops“. Če mi je žena pustila večerjo, porečem: zakaj si mi jo pustila, vsaj si morala vedeti, da pridem še le pozno domov. Ako pa mi je ni pustila, porečem: zakaj mi nisi večerje pustila, vsaj si morala vedeti, da pridem lačen domov. Na vsak način: „intriga mora biti“.

Ko bi bil cerkveni zastopnik glasoval za utok, bi bila „Soča“ kričala: Glejte učitelji, duhovščina vam nikakor ne privošči zboljšanja vašega gmotnega stanja. Zdaj pa, ko je isti glasoval za to, da se ministerska odredba uveljavi, pa pravi, da je lahko glasoval zato, ker njega to nič ne stane (?) „Intriga mora biti“.

Profesorji iz seminišča hujskajo v svojih listih, „Soča“ pa le pomiruje (?!) in oblažuje (?!) nasprotstva. Kako veliko zaslužno delo!

Cerkveni zastopnik v c. kr. okraj. šolskem svetu v Gorici.

Hvalica.

V tominskem šolskem okraju menjala sta si mesti gg. učitelja R. Jelinčič in Muznik; prvi je šel v spodnjo Tribušo, drugi na Vrsno.

Služba učiteljice je razpisana na dvorazredni ljudski šoli s slovanskim učnim jezikom v Jelšanah, okraj Volosko. Služba je v III. plačilnem razredu. Prošnje je uložiti tekom 8 tednov na c. kr. okrajni šolski svet na Voloskem.

Služba evidenčnega geometra in evidenčnega eleva sta razpisani pri evidenčnem katastru v Kopru. Prosilcem je dokazati jezikovno usposobljenost. Prošnje je uložiti tekom treh tednov na predsedništvo finančnega ravnateljstva v Trstu.

C. kr. okr. glavarstvo v Tominu misli tudi v Kobaridu upeljati redne uradne dneve.

V Kobaridu je toliko notarskega opravila, da bo od sedaj naprej hodil g. c. kr. notar v Tominu Blažija Quarantotto po dvakrat na teden, namreč ob torkih in petkih, v Kobarid. Dosedaj hodil je le ob torkih. — Zakaj se ne nastavi posebni slovenski notar v Kobaridu?

Pri Sv. Luciji je bila 13. in 14. t. m. občinska volitev, — srdita borba mej novo in staro stranko, — udeležba na obeh straneh ogromna, — tretji razred je volil od 9. zjutraj do polnoči. Zmagala je končeno nova stranka sijajno.

Ako bo stara stranka tudi to volitev, kakor lansko, z utokom ovrgla, *zmagala bo nova stranka tudi v tretje.*

Iz Št. Viškogorske planote 19. marca 1900. Ker smo imeli letos hudo zimo, precej snega in mraza, pričakovali smo, da kmalu nastopijo lepi pomladanski dnevi, ali predvčerajšnim je začelo deževati in znežiti vmes. Lahko bi se kedo pritoževal: „oh to je dolgačasno pusto vreme, pa zraven še postni čas“. Pa saj je res, — nehote se spominjam predpustnega časa, ko so fantje, — naši čvrsti junaki, v divjem teku se vrteli po tatku takozvanih škripačev-kolednikov. Na Št Vidskogorski planoti se je v sv. letu prav mnogo plesalo, V neki tukajšni, še majhni občini niso zadostovali dve do tri takozvani „koledi“, biti jih je moralo celo — sedem. Pa tudi po drugih občinah niso v tem zaostali, povsod so hoteli staremu stricu „Pustu“ napraviti nekoliko veselja Obč. predstojniki so pa vse to z mirnim veseljem, še celo v svojih sobah, opazovali, kako so se naši orjaki vrteli. Občinski predstojniki bi morali take postopače-kolednike prepovedati, ker tudi že navadno hodijo le taki okoli, ki potem vse zapijejo. Kdor pa res prosi miloščine, naj pride raje z rožnim vencem v roki, ne pa z godali.

Slišati je bilo, da na Pečinah mislijo ustanoviti „bralno društvo.“ Nekega jesenkega večera sem slučajno dobil nek goriški list, v katerem je nekdo svetoval, da bi morali tamkaj društvo osnovati na katoliški podlagi, zdaj pa bodemo imeli priliko opazovati, mogoče je osnujejo na judovski podlagi.

V Gradiški so ustanovili učitelji, uradniki in duhovniki konsumno društvo.

Čuvaj državnih gozdov in učitelj na Goriškem. Dan današnji, zahteva postava od čuvaja državnih gozdov III. realko, — ali pa III. gimnazijalno šolo, potem še logarsko šolo, tedaj toliko šol, kolikor jih ima — pedagog. — Vrhu tega mora se še 2 leti vežbati in konečno državni ispit položili. — In, ako je mej nami takih, — ki niso mnogo hlač strgali po šolskih klopeh, je zopet tudi takih, ki imajo — maturo! — Z ozirom na to, da delokrog logarja se je zelo razširil, tako, da mora vsak v svojem distriktu vsako delo izvršiti, pismeno predsedniku predložiti, — da istemu ni treba drugega, ko podpisati se, — ter imeti nad vsem samo kontrolo, evo, umevno je, da brez šol bi ne bilo kaj takega mogoče.

Ker se je torej, kot že rečeno, delokrog logarja zeló razširil, spremenil se je tekom časa naslov čuvaj (Waldhüter) v goz. strežaj (Forstwart) in konečno v logarja. (Förster). Z ozirom pa, da živi logar sé svojo obiteljo v svežem, gozd. zraku, ergo, da imajo dober tek — ter, da je isti večinoma obdarovan z velikoštevilnimi potomci, ker imeti 10—12 otrok mej nami ni nič izvanrednega; da logar strga na obleki in čevljih v ¼ leta več, kot učitelj celo leto, da log. živi na samotah ter dobiva živež iz mesta; da je log. navezan noč in dan na službo — ter odgovoren; log. je prepovedala postava vsak postranski zaslužek, ne tako učitelju; on je lehko obč. tajnik, organist, poštar e. t. c., zato je bilo nujno zboljšati prvemu plačo. — V spretnosti, trdni in dobri volji logarja leži gmotni blagor države; a v spret., dobri, trdni volji učitelja — duševno stanje naših potomcev, zato pač želimo i mi, da bi se učiteljske plače zboljšale, da bi z večjim navdušenjem vzgajali mladino v dobre državljane.

— X —
c. k. logar.

Pomanjkanje duhovnikov. — V goriški škofiji čutimo že več let pomanjkanje duhovščine. Po izkazu naše nadškofije je okolu 80 izpraznjenih dušnopastirskih mest. Med sedaj živečimi duhovniki jih je 20% iz drugih škofij. Kaj je bilo tedaj bolj naravno, nego to, da je eminenca kardinal povzdignil glas za razširjenje našega deškega semeništča, ker le po tej poti bi mogli priti do zadostnega števila domačih duhovnikov.

Toda „Soča“ je čutila potrebo vdariti po kardinalu tudi v tej tako pravični zadevi. Nasproti kardinalovemu pastirskemu listu kliče: pri nas ni nobenega pomanjkanja duhovščine, pač pa posvetne inteligence! Slovenci, nič ne dajte za kardinalove zavode! Kardinal naj! iz svojega uzdržuje semenišče!

Taka pisarija nas je presenetila! Da potrebujemo tudi posvetne inteligence, je očitno, zato pa tudi žrtvujemo duhovniki in tudi kardinal za visokošolce v obilni meri, gotovo več, ko vsi gospodje okolu „Soče“ in „narodno — napredne stranke“. Za plačilo se nam zdaj mečejo taka polena pod noge. Mnogo posvetne inteligence se je izšolalo skoro izključno z duhovskimi podporami, mej njimi celo šef narodno — napredne stranke, dr. Tavčar!

Ako tedaj mi delamo za posvetno inteligenco, zakaj napadate duhovenstvo, zakaj mu ničesar ne privoščite? Saj se tukaj ne gre le za duhovski stan, ampak za blagor ljudstva, ki vsaki dan po deputacijah prosi in prosi, da bi mu škofija poslala duhovnika!

Poleg vsega tega pa vi sami pravite, da je med duhovskim stanom dosti umazanega. Zakaj torej ne privoščite kardinalu malega semeništča, iz katerega bi dobivali dobre in unete duhovnike?

Vidite, kam vas je speljala slepa strast!

Iz Drnohle pri Žagi. „Soča“ piše, da je bila dne 11. t. m. v Žagi maša z „ofrom“ za kardinalov davek. Maševal, da je žagarski kaplan g. Zega. „Menestrant“ pa je bil gotovo „Pepč“, saj drugi ne zna latinski. Mi spadamo tudi pod Žago, a slabo zadosti, da nam občinski obhodnik ni naznanil, kdaj so na Žagi cerkev zidali, kdaj so dobili kaplana in kdaj je imela biti tu prva maša z „ofrom“. —

Dopisnik pravi, da je g. kaplan označil namen in potrebo kardinalovega zavoda ter se dotaknil brezverskih šol, v katerih se učijo krivi navki, da je človek iz opice i. t. d. Dopisnik se nad tem izpodtika, desiravno vè, da se v višjih šolah tu pa tam takò uči, — ne pa v ljudskih šolah, kjer učenci še opic ne poznajo in naši ljudje tudi to dobro vedò, kar se jim je že večkrat pojasnilo s pripombo, da so slovenske ljudske šole hvala Bogu v dobrih rokah.

Mi z dopisnikom vred pa tudi dobro vemo, da človek ni v nikakem sorodstvu z opico, kar se da po domače iz tega sklepati, da „afna“ se ne loti (političnih) orehov, dokler nima „moštac“. —

Dalje roti dopisnik svoje somišljenike (teh je pa malo), da naj ne dajo nič za zavod, kjer bi kardinal vzgajal duhovnike-fanatike- Mi pa pravimo: Bog nas varuj takih zavodov, kjer *se* vzgajajo taki fanatiki, kakoršen je „menestrant“ prve žagarske maše z „ofrom“!

Kdo je odgovoren v denarnih zavodih? V neki hranilnici na Gornje-Avstrijskem se je po smrti blagajnika pokazal primanjkljaj 8000 K. Člani ravnateljstva so tožili predsednika prejšnega ravnateljstva za odškodnino. Prva inštanca je toženega predsednika obsodila, druga je pa uničila to obsodbo. Sedaj bo odločilo najviše sodišče.

Vprašanje je zelo resno in dokazuje, kako pozorni bi morali biti udje denarnih zavodov, da si izvole v ravnateljstvo in nadzorstvo najsposobnejše može. Zato obžalujemo, da so pri naši trgovsko - obrtni zadrugi zavladale žalostne razmere, da se sposobni možje odbacivajo, nesposobni in nevedni pa urivajo; tako so na pr. pri zadnjem obč. zboru odbacnili velenč. g. prof. Čebularja, urinili pa nekega Petra Birso (Corte Caraveggia), Antona Korena, itd.

Dolžnik .. na police je postal ravnatelj zavoda, kateremu je dolžan. V celi Evropi ni ka takega mogoče, toda v Gorici pri trgovsko-obrtni zadrugi se čudeži godijo, pa le še par let, ker potem vsahne čudotvorna moč neomejene zaveze ali mreže, v katero so nas vjeli dolžniki, kateri ali nič nimajo ali pa lahko skrijejo, kar imajo. Dejanski vodja trgovske-obrtne zadruge je torej on sam, g. Andrej Gabršček. — Predsednik nadzorništva in pravni konzulent je tudi dolžnik zadruge na... no, na kaj, vé on sam! Pa saj ni le on dolžnik, ampak so drugi tudi! Dolžniki upravljajo z našim kreditom in denarjem in pa še pravijo, da kaj nam mari za njih dolgove. Kdo bi jim ne zaupal in spal brez skrbi? Treba je še v ravnateljstvo Ljudske Posojilnice spraviti g. Gabršćeka in par dolžnikov.. na police, n. pr. Antona Kristana ali Ivana Kavčiča. Tem trem izročimo ključe naših denarnic, pa pojdemo — v blaznico!

Andrej Gabršček v Posojilnici. Pred včeranjim je imelo ravnateljstvo skupno sejo z nadzorstvom. Kar se je pri seji godilo, je moralo gotovo zelo razdražiti G. Gabršćeka. Po zaključeni seji je začel strašno upiti: To je farški regiment! Farji hočejo komandirati! Farji hinavci! G. dr. Andreju Pavlici je klical: Vi imate umazana usta. Vi hočete komandirati, pa nič ne zastopite. Vaš Pr. L. je farški list. G. dr. A. Pavlica je protestiral pri ravnatelju g. dr. Tumi proti takemu govorjenju. G. dr. Tuma pa je rekel, da ga je že prej opomnil, naj bo miren, pa ne pomaga.

Take turške razmere vladajo v Posojilnici!

V goriško zastavljavnico (Mont) je prinesel nek Vincenc Blažko iz Ajdovščine uhana in prstan z dragimi kameni, da bi jih zastavil. Med tem ko je dotični uradnik zapisoval, se je Blažko oddaljil. Za njim pa je prišel drug, ki je zahteval v Blažkovem imenu za prinesene predmete denar. Ko je pa ta z denarjem odšel — pritekel je v urad Blažko sam ter zahteval denar, kakor, da bi nič ne vedel, da ga je že drug odnesel. Dotičnemu uradniku pa se je Blažko zdel sumljiv, zato ga je ukazal peljati k policiji, ki je začela preiskovati, od kod so dragoceni predmeti in ali nima morda Blažko zveze s prejšnim.

Slovenskim trgovcem in obrtnikom v Gorici svetujemo, naj se nikar ne mešajo s političnimi strankami. Obžalovanja vredno je, da so se nekateri oklenili Tuma — Gabršćekove stranke. Naravna posledica bo, da bodo, tudi njih trgovine trpele. V predzadnji „Soči“ se je g. Rudolf Konjedic prav po nepotrebnem oglasil. Ker želimo našemu trgovstvu le dobro, svetujemo, naj vsi izstopijo iz političnega Tuma — Gabršćekovega „trgovsko — obrtnega društva“.

Sočin dopisnik iz Prage (?) hoče učiti goriško ljudstvo *novo* katoliško vero, tako zvano „moderno„, ker mu *prava* katoliška ne ugaja. Naša vera, ki je prebila mej boji vže stoletja in stoletja, mu je — čujte! — zastarela, kakor da bi resnica se starala, kakor dopisnik v svojih nazorih. Kar je danes res, mora biti tudi jutri, *resnica je ena in je večna,* in ta resnica nas bo osvobodila.

Po njegovem mnenju se mora „vera prilagoditi duhu časa“, kateri pa je — žal — brezverski ali versko brezbrižen! Lepa vera to, ki bi se ravnala po najnovejših modah, kakor pariške madame: V zgled in v posnemo nam postavlja „amerikanizem“ in nazore prof. Schella, katere razvijata tudi češka lista „Novy Život“ in „Rozvoj“. Kaj nam je o tem modernem stremljenju na verskem polju misliti, pove nam dopisnik sam: „*Papežka stolica je zavrgla amerikanizem, Schellove nauke je Rim obsodil!*“

„Rim je govoril, stvar je dognana! Roma locuta, causa finita! Pristaši amerikanizma, in prof. Schell sam se je podvrgel papeževi razsodbi. Cerkveni nasprotniki so pa hitro pobrali to ljuliko ter jo sejejo povsod tudi v „Soči!“ — A dopisniku izjavljamo na ves glas svoje katoliško prepričanje: Nam ni merodajna ne Angležka ne Češka, ne Moravska, ampak Rim! Kaj imamo verovati nas ne bo prepričaval ne „Novy Život“ ne „Rozvoj“, ne „Soča“, ker nam je merodajna ona avtoriteta, kateri je Kristus govoril: Ti si Peter, skala, in na to skalo bom zidal svojo cerkev, in *peklenska vrata je ne bodo premagala!*

Kvebeški škofje so pisali vže l. 1875. v svojem pastirskem listu: So po resnici politiška vprašanja, ki se dotikajo dušne blaginje, bodi, da so v zvezi z vero in nravjo, bodi da so v zvezi z vprašanjem o svobodi, samostalnosti in bitju cerkve. Saj se lahko pojavi za javno službo kandidat, čigar program je proticerkven; ali pa cela politiška stranka je nevarna cerkvi zbog svojega programa, svojih vodnikov, svojih časnikov... Ali more kak katolik, ne da bi zatajil svoje vere, ne da bi se sovražno postavil zoper cerkev, v podobnih slučajih odrekati cerkvi pravico, braniti se, ali bolje braniti dušno blaginjo svojih otrok? Cerkev pa dela, cerkev govori, cerkev se bojuje *po svoji duhovščini.* Odrekati duhovščini to pravico, je prav tisto kakor *odrekati jo cerkvi!*“

Tako govore katoliški škofje o delovanju duhovščine, a *tudi katoliški* časopis „Soča“ nazivlje to *klerikalizem!* — — — *an.*

Mejnarodni katoliški kongres v Parizu. Odbor francoskega katoliškega kongresa je sklenil, da priredi o priliki pariške razstave od 3. do 10. junija t. l. mejnarodni katoliški kongres. Program kongresa obsega vse točke življenja in je razdeljen v dva dela: za može in žene katoliške. Namen kongresa je: pokazati in označiti vsestranski delovanje in življenje katoliško.

Važna iznajdba. Gospoda M. Schüller iz Brna in V. Petrič iz Vipave, oba v c. in kr. avstrijski mornarici v Pulju, sta iznašla sredstvo za reševanje oseb, ko se ladija potaplja. To sredstvo je pas, ki se, ako nosilec v vodo skoči ali pade, sam napne. S tem pasom je mogoče vsakemu, da se brez plavanja ali drugega dela uzdržuje nad vodo do tri dni. Pas tehta 1¼ klg., da ga lehko vsakdo brez težave nosi.

Iz Berolina v Prago po zraku. 3. marca ob dveh popoldan se je spustil na tla blizu Prage vojaški zrakoplav. V njem se je pripeljal en nadporočnik z dvema poročnikoma. Iz Berolina so se vzdignili ob enajstih dopoldan; potrebovali so torej za dolgo pot dobre tri ure v poprečni visočini 3000 m.

Poštne reči. Poštne, brzojavne in telefonske vrednotice prejšnje izdaje smejo se rabiti do uštetega 30. sept. 1900. (Seveda se morajo pri dopisnicah prilepljati dopolnilne znamke po jeden vinar.) Izuzete pa so časniške dostavljavne znamke golice za poštne naloge, poštne spremnice, poštne nakaznice in poštne spremnice s povzetno nakaznico za tu- in inozemski promet; dalje so izuzete golice za brzojavke, ki se oddajajo proti kasnejemu obračunjanju dotičnih pristojbin.

Novi List, ki izhaja v Trstu v Dolenčevi tiskarni nam vedno bolj ugaja. Med tem, ko se „Edinost“ še drži polovičarske poti, stopa „Novi List“ čimdalje bolj krepko in možato.

L'Avvenire je ime krščansko-socijalnega glasila v Trstu. List vrlo vrejuje č. g. Jušt Buttignoni. Cena za celo leto 2 K. 40 h. Montuzza 3. II. List je vse hvale in priporočila vreden!

Dopisniku na Dobrovem v Brdih naznanjamo, da se bo njegova želja skoro gotovo ugodno rešila. Na tej podlagi, kakor omenjate Vi, je vse prav lehko mogoče. Le pogum! Narodni sleparji ne smejo gospodariti!

Socijalne drobtinice.

Krščanska demokracija in socijalna demokracija. Krščanska demokracija obstoja v tem, da posnemljemo z ozirom na ubogo ljudstvo našega pospoda Jezusa Kr. Gospod Jezus Kr., kralj vseh kraljev, je bil rojen v borni štalici betlehemski. Živel je celo življenje v velikem uboštvu v Nazareški hišici. Občeval je najrajše z ubogimi in ponižnimi. Obiskoval je bolnike ter jih zdravil. Ni zahajal k bogatinom in veljakom, ampak bil najrajše z ubogimi, katerim je oznanjeval svete resnice. Ko je ustanavljal svojo sv. cerkev, ni iskal mož med učenimi in bogatimi, ampak med ponižnimi ribiči. Izbral si je 12 bogih ribičev, ki so z njegovo močjo cel svet spreobrnili k sv. veri. Kakor je živel in delal za uboge, tako je tudi učil!

Zbrani množici ubožcev je govoril: „Blagor ubogim, ker njih je nebeško kraljestvo. Blagor žalostnim, ker bodo oveseljeni. Blagor usmiljenim, ker bodo usmiljenje dosegli. Blagor zavoljo pravice preganjanim, ker njih je nebeško kraljestvo.“ [1]) Bogatinom pa je tako-le govoril: „Ne spravljajte si zakladov na zemlji, kjer jih rija in molj konča in kjer jih tatje izkopljejo in ukradejo, temuč zbirajte si zaklade v nebesih [2]) . . . Resnično vam povem, da bogat pojde težko v nebeško kraljestvo . . . . Ložej je kameli iti skozi šivankino uho, kakor bogatemu priti v Božje kraljestvo.“ [3])

Življenje Gospodovo in njegov nauk z ozirom na uboštvo in bogastvo je podlaga in bistvo krščanske demokracije, Kristus je povzdignil uboštvo, učil nas je ljubiti reveže ter zanje skrbeti. Po njegovem nauku so ubožci enakopravni bratje bogatinov, sužnji enakorodni sè svojimi gospodarji!

To je prava, krščanska demokracija, katere se oklepa sv. katoliška cerkev, ki je namestnica Jezusa Kr.

Razen krščanske demokracije imamo v najnovejšem času še socijalno demokracijo. Tudi ta skrbi za uboge in se zanje poganja, ali tako, da se za Boga in za Jezusa Kristusa nič ne meni. Socijalni demokratje poznajo le kruh in trebuh, ne poznajo pa gospoda Jezusa Kristusa.

Ko je Marija Magdalena mazilila Gospoda z dragim mazilom, godrnjal je Judež Iškarijot rekoč: „Čemu ta potrata? Zakaj to bi se bilo lehko drago prodalo in ubogim dalo“. Ko je Gospod slišal te besede, je rekel: „Kaj nadlego delate tej ženi? . . . . *Uboge imate zmiraj pri sebi, mene pa nimate zmiraj*“. To očitanje zadeva dandanes tudi socijalne demokrate, ki sicer za uboge skrbe, toda ne meneč se za Jezusa Kristusa. Kakor Judež Iškarijot očitajo sv. cerkvi glede njenega premoženja: To bi se lehko prodalo in ubogim dalo! Kar delajo katoličani v čast Jezusa Kr., se socijalnom demokratom zdi, kakor Judežu Iškarijotu, le potrata . . . .

Liberalno gospodarstvo. „Liberalizem je načelo napredka, liberalizem ni povzvročil bede srednjih in nižjih stanov“, — tako bi nas prepričala rada „Soča“. A poslušajmo, kako sodi o liberalizmu na gospodarskem polju znameniti mož Adolf Wagner. Marca meseca l. 1883 je izrekel ta profesor narodnega gospodarstva iz Berlina v znanstvenem klubu na Dunaju sledeče velepomenljive besede: „Sestav, katerega so ustvarili fiziokrati prejšnega stoletja in Adam Smith, je prevladoval v Evropi do nedavnega časa. Bila je to doba ekonomičnega individualizma **in liberalizma** Neskončno osodepolno pa je, da je zadela ta doba *ob velikanski tehnični napredek v obrti*, o katerem se poprej niti slutilo ni. Res je, da se je pod vlado tega sestava neomejenega individualizma pomnožilo narodno gospodarstvo, da se je produkcija silno zvišala. *Toda, če vprašamo: se je li zboljšalo v isti meri gospodarsko in socijalno stanje srednjih in nižjih stanov, se mora odločno zanikati.* Vsega omejevanja prosta konkurenca ni niti bolj nadarjenim ljudem pripomogla do zmage, in še ti se imajo zahvaliti za svoje vspehe slučaju, premoženju imovitih starišev. K temu je treba še povedati, da to načelo proste konkurence *izkoristili so po večini le manj pošteni in manj vestni ljudje* (živahno pritrjevanje!) In nikoli se niso še tako kvarili in ponarejali pridelki, kakor pod vlado proste konkurence. Kljub velikemu napredku omike se kaže ubožnejšim stanovom manj, — kakor sploh kedaj, — utemeljenega upanja, da si z delom zboljšajo svoje stanje.

Mesto soglasja se je v socijalnih razmerah pomnožila le neskladnost.

Tako je torej obsodil izvedenec v narodnem gospodarstvu liberalno smer narodnega gospodarstva, za katero se navdušuje „Sočina“ stranka.

Plodovitost denarja v našem času. Vsled kapitalističkega gospodarstva je postal denar najplodovitejše sredstvo na zemlji. Nobena njiva, noben vinograd bi zlepa ne bil tako plodovit, kakor denar, — ko bi se ne bilo za časa stopilo kapitalistom malce na prste. Pomislite le, kar je zračunil neki *Wilh. Jürgensohn.* Če bi kdo ob času Kristusovega rojstva položil en sam pruski vinar na obresti po 4%, bi se ta vinar pomnožil v ogromno svoto, katero bi zamogli napisati s celo vrsto številk, namreč na 5010431308878299 8045900393545997328061830118 pruskih tolarjev. Če bi te tolarje postavili drug poleg prugega, bi pokrila ta svota celo površino zemlje, vse dele sveta, vse otoke, vsa prostrana morja. Do leta 1866 bi se po isti poti en vinar namnožil v tako veliko svoto, s katero bi se dalo kupiti kroglo iz čistega zlata, katera bi bila večja 9 in pol krat od naše zemeljske kroglje! Kako bogastvo bi še le nabrali judje sè svojimi tisoči in milijoni (Schutz d. Mittelstande).

Ogibajte se žganja! Zakaj? Ker ne donaša posebne koristi, pač pa nezmerno škodo. Zakaj? Zato ker žganje: 1. le navidezno krepča, v resnici pa razjeda telesno moč delavca; 2. prouzročuje hude bolezni na želodcu, srcu, jetrah, obistih; 3 pomnožuje nevarnosti in zadržuje ozdravljenje; 4 slabi voljo, temni, razumnost, pripravlja pot v norišnice; 5. pospešuje praznovanje plavih pondeljkov; 6 prazni denarnice; 7. razdira hišni mir in srečo; 8. izbuja strasti, napeljuje k jezi, igri, nesramnosti; 9. vodi svoje častilce v sodnije, ječe, prisilne delalnice; 10. rodi slaboten ničvreden zarod in trajno izpodkopuje ljudsko krepkost.

To ne velja samo tistim, ki pijejo „špiritovo žganje, ampak tudi onim ki si privoščijo zjutranji ali zvečerni „štamperl“ naj pristnejšega domačega. Vsako žganje je zlodej!

Kako sodi priprosto ljudstvo o denarju in zlatu, se nam kaže v njegovih pregovorih. Poglejmo nekatere pri posameznih narodih:

Bulgar: Kdor gosla na zlato „gudelko“, najde povsod voljnih plesalcev.

Čeh: Zlat ključ odpre vse ključavnice, tudi peklenske, ne pa nebeških. — Denar je povsod gospodar. Kdor nima denarja, mora plačati s kožo.

Angleš: Z zlatim sidrom se vkrca lahko v vsaki luki.

Francoz: Več vrat odpro ključi bogatina, nego ključi vratarja.

Rus: Jezik zlat je v vseh deželah poznat. V zlatih obuvalih prideš celo na sredcarjeve palače. — Z zlato birgljo pride hromi hitreje dalje, nego ubogi z zdravimi nogami.

Tatar: Na zlatem konju prejezdiš cel svet.

Benečan: Sè srebrnimi trnki se lovijo zlate ribe. Sidro iz srebra najde dno iz zlata.

Nemec: Denar je sveta vladar.

Slovenec: Da koza denar ima, bi jej dejali še gospa.

Delavska statistika. Vlada je ustanovila v trgovinskem ministerstvu poseben odsek, ki nabira, urejuje in objavlja delavsko statistiko. Ker pa je vlada ustanovila ta urad le z naredbo, treba je bilo, da se dotični statut spopolni s posebnim zakonom. Vlada je bila že trikrat predložila dotični načrt zakona, ki pa je obležal v odseku brez rešitve. Soc. politični odsek pa je posegel po vladni predlogi iz l. 1898 in jo le neznatno izpremenil. Dne 16. t. m. je zbornica po kratki debati vsprejela načrt zakona, ki obsega 14 paragrafov. Statistiško gradivo bode nabiral poseben urad, kateremu morajo vsa podjetja pošiljati zahtevane podatke, oziroma dajati na razpolago svoje delavske zaznamke, delavske rede, razne knjige itd. Pri tem delu morajo statistiški urad podpirati občinski uradi, trgovske in obrtniške zbornice, obrtniške zadruge, obrtniška sodišča, zadružna razsodišča, delavske zavarovalnice proti nezgodam, sploh vsa društva podjetnikov in delavcev. Statistiški urad bode vsako leto državnemu zboru predlagal svoje poročilo o delavskih razmerah. Kdor bi zapiral organom tega urada svoje prostore ali oviral uradno poslovanje, zapade kazni 14. dnevnega zapora ali denarni globi od 10 do 200 K.

Kako so se v naši državni polovici pomnožile šole in stroški zanje od l. 1850 do zdaj. Leta 1850 je bilo *ljudskih šol* 13.660, učiteljev in učiteljic 19.000, otrok 1.480.000. Leta 1900 pa ljudskih šol 20.000, učiteljev in učiteljic 78.000, otrok 3.600 000. *Srednjih šol* (gimnazij, realk, realnih gimnazij) je bilo l. 1850 = 100, učnih oseb 926, učencev 23.000; l. 1900 pa srednjih šol 280, učnih oseb 5600, učencev 86.000. *Visokih šol* (univerz, tehnik, akademij) je bilo 1850 leta 15, profesorjev 380, dijakov 10.000, l. 1900 pa visokih šol 17, profesorjev 1850, dijakov 22.000. *Strokovnih šol* (duhovnih semenišč, učiteljišč kmet., kupč, gozd. in obrtn. šol) 1850 leta 420, profesorjev 2450, dijakov 35.300; l. 1900 pa strokovnih šol 3600, profesorjev 17.000, dijakov 260.000. *Splošnih stroškov* je bilo l. 1850 = 3 milijone gl., od teh plače učiteljem 2½ milijona gl., eden učenec je stal 2 gl. Leta 1900 pa je splošnih stroškov za šole 55 milijonov gl., od teh plače učiteljem 40 milijnov gl., eden učenec stane 15 gl. *Na Ogerskem* pa je bilo splošnih stroškov 1850 leta 1 milijon 80 tisoč gl., eden učenec je stal 2 gl. 40 kr. Leta 1900 pa je splošnih stroškov 22 milijonov gl., eden učenec stane 8 gl.

V socijalna in politiška vprašanja se duhovščina ne sme spuščati, sicer je klerikalna. Tako uči „Soča“. Kaj pravi k temu cerkev? *Leon XIII,* veliki duhoven sam, se je spustil v socijalno vprašanje z okrožnico „Novarum rerum“ 15. maja 1891. Pisal je o delavcih in njihovi organizaciji.

Stanje nižje avstrijskih deželnih zavarovalnic je bilo dne 31. dec. 1899 sledeče: I. zavarovanje za življenje: 12000 polic z 18 milijoni kron kapitala. II. zavarovanje proti ogenju: 50.000 polic s 540 milijoni kron zavarovane svote. III. zavarovanje govede: 32.000 članov s 113.000 zavarovanimi govedi v vrednosti 25 milijonov kron.

Antisemitizem (protižidovstvo) narašča med Čehi ter posega vedno bolj na gospodarsko polje. Tu se židom veliko lažje pride do živega, kakor pa s pobijanjem oken. Tako so kmetje kocenskega okraja na veliki skupščini sklenili prirediti lastne trge za žito ter ustanoviti gospodarska skladišča in prodajalne zadruge. Zbrani obrtniki so sklenili napraviti zadružno prodajalno, da jim ne bode treba delati za žide. V Pardubicah, Piznu in drugih občinah se kmetovalci jednako organizujejo proti židom.

Naša društva.

Vabilo na občni zbor „Krojaške zadruge v Gorici“, vpisane zadruge z omejeno zavezo, kateri bo v ponedeljek, dne 2. aprila 1900., v prostorih goriške Čitalnice. Dnevni red: 1. Poročilo načelništva in nadzorništva o poslovanju leta 1899. 2. Razprava o letnem računu, o bilanci in vporabi čistega dobička iz leta 1899. 3. Predlogi načelništva, nadzorništva in zadružnikov v zmislu § 70. b. zadružnih pravil. 4. Volitev a) predsednika načelništva, b) podpredsednika in treh udov načelništva, c) nadzorništva (predsednika, podpredsednika in treh udov) d) blagajnika.

Letni račun in bilanca za l. 1899., poročilo načelništva in nadzorništva so p. n. udom na razgled v zadružni prodajalnici v Gosposki ulici 7.

V Gorici, dne 2. marca 1900. *Načelništvo.*

Društvo katoliških učiteljic je imelo dne 4. sušca svoj 18. zbor. Duhovni voditelj, gospod profesor dr. Jožef Pavlica, je naslikal živo podobo *ljudskega straha* in pokazal nespametnost tega, posebno v omikanih krogih domačega in mogočnega, zla.

Predsednica je govorila o župnika Hoppeja *„Risanju pri veronauku“*.

Gospodična Premrou je deklamovala Stritarjevo pesen *„Izgubljeni sin“* izpustivši samomor in Prešernovo *„Nuna in kanarček“*.

[1]) Mat. 6.
[2]) Mat. 6. 19.
[3]) Mat. 19. 23.

Za društvenice, ki so do 4. dne sušca t. l. že naredile izpit sposobnosti za učiteljstvo, razpisanih je 50 K. za najboljši sestavek o predmetu: *„Kako si more učiteljica ohraniti veselje do svojega poklica?“* Spisi naj se uložijo do občnega zbora v mesecu kimovcu.

Pisateljice ne smejo imenovati svojega imena na sestavku, ne zunaj ne znotraj; ampak sestavku na čelo se zapiše geslo. Pisateljica naj priloži zapečaten zavoj, na katerem bodi zapisano zunaj geslo, znotraj pa ime.

Nagrada se podeli v zboru meseca vinotoka; vendar le tedaj, kedar ste uložili najmanj dve učiteljici svoja spisa. Obdarovani spis mora pisateljica porabiti za predavanje v našem društvu.

Za Alojzijevišče je daroval N. N. 4 K. — Preč. g. Jos. Skočir 10 kron.

Bog obudi mnogo dobrotnikov! Darovi za ta zavod so vedno bolj redki!

Kmečki shod. Kakor smo naznanili, je bil v nedeljo javen shod „slovenskega vzajemno-podpornega društva za zavarovanje goveje živine“ na kmetijski šoli v Gorici. G. predsednik *V. Dominko* pozdravi navzoče in pove, da ni od zadnjega shoda nobena nesreča zadela našega društva. Nato podeli besedo g. *Miltonu Klavžarju*, pristavu kmetijske šole, ki v daljšem in temeljitem, ob jednem poljudnem govoru, razlaga o krmljenju goveje živine s posebnim ozirom na pomladansko klajo. Nato je imel kratek nagovor *dr. Andr. Pavlica*. Izrekel je posebno zahvalo g. M. Klavžarju za njega požrtovalni trud. Prihodnji shod bo 22. julija t. l.

Trgovsko in obrtno društvo za Goriško je razposlalo te dni slovenskim trgovcem vprašalne pole zaradi informacij. Mi svarimo slovenske trgovce, naj nikar nič ne odgovarjajo, ker jih bodo liberalci à la Gabršček prej ali kasneje gotovo grdo izdali. Kar kvasi „Soča“ o važnosti tega društva, bi prav radi verovali, ko bi društvo ne bilo v rokah liberalcev. Liberalcem ne gre več nikjer na svetu vera!

Miren. Pred nekoliko časa se je nekdo pritoževal o nedostatkih tuk. „kat. del. društva“, češ, da ne morejo člani društva mirno čitati v društveni sobi, ker se v njej druga opravila izvršujejo. Nevoljnežem bi svetovali, naj bi se o razmerah natanjčneje dali podučiti na pristojnem mestu, predno svojo nevoljo spuščajo po časopisih. Sicer nas bo pa jako veselilo, ako bodo cenjeni društveniki bolj pridno obiskovali društveno sobo, nego se je to godilo v preteklem letu, ko je bila soba vedno prazna.

Iz Bovca. Kakor je bilo v cenj. „Pr. L.“ vže naznanjeno, je bil v nedeljo 11. t. m. ustanovni shod novega *„del. izobraž. društva v Bovcu“*, ki se razteza na ves bovški okraj. Vdeležencev le bilo na shodu krog 50, a gotovo bi jih bilo prišlo tudi dvakrat več, ako bi se bil oglasil shod javno (recimo pred cerkvijo); — ker pa je šla vest o shodu le od ust do ust, jih ni mnogo o tem niti izvedelo. Prepričani smo pa, da bo število udov, katerih je zdaj — 47, krepko naraščalo. —

Ker ni toliko na tem ležeče, kakšen je bil shod, kaj se je govorilo, ampak je važniše to, kaj se je storilo in česa vsega se še pričakuje, zato spregovorim malo o *namenu* društva in o bodočem razvoju. Prvo, pri društvu je *čitalnica*, v kateri se bodo čitali časniki, ki niso pisani po novejšem receptu verski propalih ali indiferentnih liberalcev. Dalje se ustanovi *knjižnica*, iz katere si bodo lahko izposojali knjige razun udov tudi drugi ljudje iz celega okraja proti letni odškodnini. Po možnosti se bodo prirejala tudi *predavanja*, in to zlasti za mladoletne ude in one mladeniče, ki hodijo delat v rabeljske rudnike, od kjer odhajajo po par letih po večini na Westfalsko. Pri teh predavanjih se bo gledalo posebno na to, da se vsaj deloma pripravi in oboroži rudarje za velike nevarnosti, ki jih čakajo po svetu od strani soc. demokratov, liberalcev in verskih indiferentistov.

Nadalje bo moral vsak ud, ki je še mladoleten ali pa odvisen od drugih, po možnosti ulagati v „bovško hranilnico in posojilnico“ mesečne doneske. Vsakemu udu bo dalje prosto pristopiti tudi k „zavarovalnemu oddelu za slučaj bolezni“; pri tem oddelu upamo dobiti tekom časa vsaj par sto udov iz bovškega okraja. Udje bodo plačevali po 20 novcev na mesec. Društvo bo prirejalo nadalje tudi večje zasebne in javne poučne in zabavne shode; v to bo služil dobro tamb. zbor, ki vže deluje, in tekom časa tudi društveni pevski zbor, ki se ustanovi takoj, ko se najde v to sposobnega in pripravnega pevskega vodja.

Sklepam. Kar navadno človek vse v svoji optimistiki tuhta in veriži, se le redko uresniči, vendar pa mi ostanemo optimisti, zakaj, ako dá Bog svoj blagoslov, ne izostane vspeh, ko je volja dobra!

Društvo je in bo potrebno, storili smo, kar je bilo, in storili bomo, kar je v naši moči; — vse vkup pa Bog podpiraj in omogoči!

Razglasilo. Vsled sklepa XIX. javnega shoda kranjsko-primorskega gozdarskega društva dné 7. julija 1896. razpisuje se 10 premij po 20 ali po 40 K za uspešno pogozdovanje goličav kmečkega posestva pod sledečimi pogoji: 1. Pogozdovanje mora biti leta 1899 ali 1900 izvršeno ter mora pogozditev obsezati najmanj 0.56 *ha* = 1 oral. 2. Vrsto lesa in sadik izbere si lahko posestnik po svoji volji, samo morajo biti sadike za krajevne razmere ugodne; nikakor pa ne sme daljava med sadikami več kot 1·50 *m* obsegati. Posestniki, kateri hočejo za premije prositi, morajo prošnje najdalje do konca junija t. l. pri kranjsko-primorskem gozdarskem društvu v Ljubljani uložiti, ter v istih navesti politični okraj, davčno občino, številke parcel in približne ploskovne mere pogozdenega zemljišča. Pogozdovanje prosilcev pregledovalo in presodilo se bo v jeseni 1901 morda nastali pomanjkljaji pri pogozditvi se lahko spomladi rečenega leta popravijo. Premije priznava in prisoja predsedništvo omenjenega društva, ter bo isto dovoljevalo premije, ali pa v gotovih slučajih tudi samo priznalna in pohvalna pisma razdejevalo. V Ljubljani meseca februvarja 1900. Predsednik: Ludovik baron pl. Berg s. r.

Goriška ljudska posojilnica je imela meseca februarja prometa K 179,797.76. Hranilnih ulog je bilo uloženih K 37,797.76. Strankam se je posodilo K 40,622.34.

Kamnje. Hranilnica in posojilnica za farno občino Kamnje je vsled odloka c. kr. okrožne kot trgovinske sodnije v Gorici od dne 24. febr. t. l. vpisana v register o pridobitnih in gospodarskih zadrugah iste sodnije. Zaveza je neomejena. V načelstvu so: Jožef Kosec župnik, Jožef Slokar župan, France Rovtar, Andrej Vodopivec, France Pegan gospodarji v Kamnjah, France Pirjevec, Jožef Čermelj, gospodarja v Vrtovinu.

Udje slov. kat. del. društva so po podpredsedniku Janezu Loviščeku naznanili odboru željo, da bi radi vsako prvo nedeljo v mesecu imeli skupno sv. mašo s kratkim govorom. Tej želji se bo gotovo v kratkem tudi ustreglo!

Sadjarsko društvo v Tolminu bode imelo v nedeljo dne 25. t. m. po večernicah ob 2 in pol uri, mesto pretekle nedelje zarad dežja in snega, občni zbor s že napovedanim dnevnim redom. *Odbor.*

Vabilo na skupno naročbo „formaline“, s katero se razkužujejo sviloprejska rejališča v obrambo proti *krčevici* ali apnenski bolezni sviloprejk. Predsedništvo c. kr. kmet. društva nam je poslalo ta-le razglas:

Ker se je v preteklih letih dobro sponeslo razkuževanje sviloprejskih rejališč pred začetkom svilorejske dobe z formalino, hotelo jo kmetijsko društvo olajšati svilorejcem dobavo te nove razkuževalne tekočine. Zato razpisuje s tem skupno naročbo in sicer se je oglasiti v društvenem uradu do 10. aprila t. l. Formalino bo dobivati v steklenicah držečih 1 liter po 2 kroni 50 vinarjev. Kupno ceno je takoj plačati pri izročitvi blaga.

Ravnatelj c. kr. kmet. kem. poskuševališča v Gorici, gospod Ivan Bolle, je sestavil poseben pouk, po katerem je ravnati pri razkuževanji, da se zanesljivo zabrani apnenski bolezni ali krčevici — okužiti naša rejališča.

Za kratek čas.

Prešičji jeziki v meji. Mično dogodbico je prinesla predzadnja „Soča“: „Nek za blagor svojega ljudstva uneti kurat je po hišah pobiral prešičje jezike. Kolikor se pokolje v občini prešičev, vsi so v njegovi evidenci, kajti jezik mora biti njegov. Tisti dan je nabral z mežnarjem tri vence jezikov. — Ko je nesel mežnar tolik dar božji proti domu, je govoril sam pri sebi tako-le: „Ti sakr. far, vse jezike cele občine bi sam pogrizel! Ali je tako Kristus učil? Ne boš jih ne!“ — in smuk venec jezikov v neko mejo, da bi prišel zvečer po nje. Zvečer je res prišel, a jezikov ni bilo več. Nek uzmovič je bil šel prej za njim in je še huje zabavljal proti farju, ker hoče vse jezike požreti. Ta uzmovič jih ni privoščil niti mežnarju.....“

Mična je ta dogodbica, ali še bolj mičen je njen konec, katerega pa „Soča“ ni prinesla, ki smo ga pa mi izvedeli. Kdo je ukradel mežnarju v meji prešičje jezike? Mežnar se je skesano ovadil g. kuratu, kaj je bil storil. G. kurat je začel preiskovati, kam so prišli prešičji jeziki? In kaj se je pokazalo? Po kratkem preiskovanju se je pokazalo, da imajo gospodje pri „Soči“ in pri narodno-napredni stranki *prešičje jezike....*

Pametno. Žena: „Veš ljubi mož, kaj se mi je danes sanjalo?“ Mož: „No, kaj?“ Žena: „Sanjalo se mi je, da si mi hotel lepo novo obleko kupiti.“ Mož: „Dobro, zdaj pa še zraven sanjaj, kedo jo bo plačal.“

Odgovorni urednik in izdajatelj I. Bajt.
Lastnik: Konsorcij „Primc. kega Lista“.
Tiska: Hilarijanska tiskarna.

Artur Makuc
klepar, Ozka ulica (Via Stretta)
se priporoča slavnemu občinstvu. Izdeluje vsakovrstna kleparska dela.

Orglje
dobro ohranjene, z 12 nepopolnimi registri in 2 stota težak zvon proda po nizki ceni **Cerkveno oskrbništvo v Biljah.**

Josip Gorjanc
GOSTILNIČAR
v Attemsovi palači na Kornu
V GORICI,
ima tudi hleve za konje in vozove.
Razun dobrega črnega in belega vina grofa Attemsa ter piv (Dreher), priporoča vedno izvrstna jedila, gorka ali mrzla.
Ima cena prenočišča.

Sv. podobe
za I. sv. obhajilo, za novo mašo in razne druge.

Za I. sv. obhajilo stanejo 100, majhne	4 do 12	v.
večje	12 „ 40	„
za novo mašo so 100	140 in 320	„
druge raznih svetnikov 100 . .	60 do 380	„
velike podobe veljajo komad . .	40 „ 90	„

Majhne podobe imajo slov. napis in zadej slov. molitev.

V zalogi so tudi žepni nožiči, listnice in mošnički za denar.

Za naročila priporoča se p. n. velečastitim gospodom duhovnikom

odličnim spoštovanjem
G. Likar.

Gorica 20. marca 1900.

Anton Kuštrin
v gosposki ulici št. 23, v hiši g. dr. Lisjaka,
priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino raznih potrebščin n. pr.: kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portoriko in druge. — Olja: Lucca, St. Angelo, Korfù, istersko in dalmatinsko. — Petrolij v zaboju. — Sladkor razne vrste. — Moko številko 0, 1, 2, 3, 4, 5. — Več vrst rajža. — Milisveče prve in druge vrste, namreč po ½ kila in od 1 funta.
Razpošilja blago na vse kraje. — Cena primerna. — Postrežba točna.

„Krojaška zadruga“,
vpisana zadruga z omejeno zavezo
V GORICI,
Gosposka ulica štv. 7.
VELIKA ZALOGA
vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas
v naj večji izberi,
kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovico, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce Jäger itd.
VSE PO NAJNIŽIH CENAH.
Cene so stalne brez pogajanja.

Anton Potatzky v Gorici.
Na sredi Raštelja 7.
TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.
Najceneje kupovališče nirnberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.
POTREBŠČINE
za pisarnice, kadilce in popotnike.
Najboljše šivanke za šivalne stroje.
POTREBŠČINE
za krojače in čevljarje.
Svetinjice. — Rožni venci — Mašne knjižice.
Hišna obuvala za vse letne čase.
Posebnost:
SEMENA ZA ZELENJAVE, TRAVE IN DETELJE.
Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejmih in trgih ter na deželi.

Nova delavnica

cerkvenih posod in orodije.

Gorica, magistratna ulica št. 8.

Podpisani vsoja si naznaniti preč duhovščini, da je odprl novo delavnico cerkvenih orodij in posod ter se priporoča za naročbe svečnikov, svetilnic itd. v vsakovrstni kovini in v vsakem slogu po najnižjih cenah.

Ker še nima ilustrovanih cenikov, pošlje po želji preč. duhovščini obrise raznih posod in orodja.

Priporoča se tudi za popravljanje rabljenih reči, jih zopet posrebri in pozlati tako, da dobijo prvotno stanje.

Izdeluje strelovode po najboljših iznajdbah in popravlja že rabljene.

Vdani

Franc Leban

srebrar

Mirodilnica (drogerija)

B. Poniž v Gorici,

Tržna ulica pri sadnemu (briskem) trgu

nudi po skromnih cenah BARVE suhe in oljnate (proste in v škatljah), aniline, bronce, lesna barvila za obleko; pokosti (lako), zamasko (kit), klej (lim), razne krede, KARBOLINEJ, tinto: CEMENT portlandski in romanski; ČOPIČE, ščeti, ribače, oterače (za noge), šablone; ZAMAŠKE, gobe, milo: bencino, sveče, užigalice, PETROLEJ; ŠPIRIT, gelatino, vinsko kislino, ŽVEPLO VITRIJOL: cevi iz kavčuka, galoše; razne soli, olja in esence, jetino ribje olje (STOKFIŽEVO OLJE), zdravilna želišča: čaj, čokolato, kakao, želodovo kavo, med, MINERALNE VODE; cedike (gume), cerkveno kadilo, in kot primeso dišeči storaks; razna čistila, gladila in mazila (kot: smirek, steklen papir, voslič, KOLOMAZ i. t. d.); prepase za kilo, obveze in drugo KIRURGIČNO OPRAVO; pogačo za pse, fosfornokisli prah za živino (Futterkalk): lepodišeče blago (parfumerije): potrebščine za fotografijo i. t. d.

Anton Obidič,

čevljar

v Semeniški ulici št. 4

v Gorici,

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri

za gospe in gospode.

Naročila se izvršujejo hitro

Priporoča dalje tudi svojo zalogo

ANTON FON

klobučar in gostilničar v Seminiški ulici ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krčmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Odlikovani fotografski atelier

A. JERKIČ

GORICA,

Gosposka ulica štev. 7, v hiši

„Goriške ljudske posojilnice",

edini zalagatelj c. kr. avstrijske državno-uradniške zveze za Goriško, sprejema vsa v fotografsko stroko spadajoča dela.

Novi, velikomestno urejeni atelier

odgovarja vsem

modernim zahtevam v tej stroki.

P. n. gg. **državni uradniki** in njihovi družinski člani dobé pri obstoječih cenah 15% rabat.

Se toplo priporoča z odličnim spoštovanjem udani

ANTON JERKIČ.

Priporočava svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi imava tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, gorušice (Senf) ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin

trgovca v Seminiški ulici št. 1

v hiši, kjer je „Trgovsko-obrtno-zadruga".

Franc Bevk

ulica Ponte Isonzo št. 3.

priporoča slavnemu občinstvu svojo zalogo **oglja, premoga** in **drv** po najnižih cenah. Postrežba je točna.

Slavno občinstvo pozor!

Štejem si v čast naznanjati slavnemu občinstvu, da sem razširil trgovino pohištva v ulici Vetturini, glavni uhod v gosposki ulici.

Anton Breščak

v Gorici, gosposka ulica štev. 14, blizu lekarne Gironcolijeve.

V zalogi ima vsakovrstno pohištvo za vsak stan. Pohištvo je po najmodernejih slogih, posebno spalne, jedilne in posetne sobe so po nemškem slogu iz odlikovanih **Črnigojevih delavnic** v ulici Pontenuovo in via Leoni, katere so lepše in ukusneje izdelane in ceneje od Dunajskih in Budapeštanskih tovaren. Ostalo pohištvo je od prvih mizarskih mojstrov.

Sprejema se naročila in izdeluje po izbiri obrisa najceneje in v najkrajšem času.

Bogata zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mizice, različna obešala, preproge za okna itd. Različne stolice z trsja in celuloida, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z **žimami** in platnom na izbiro ter razne tapecarije. Reči, katere se ne nahajajo v zalogi preskrbijo se po izbiri cenikov v najkrajšem času.

Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

V zalogi ima najelegantnejšo sobno opravo, na katero se še posebej opozarja p. n. občinstvo!

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih furlanskih,

briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v aodih od 56 itrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Čebelno voščene sveče

pod garancijo 2000 kron

priporočam preč. duhovščini, cerkvenim oskrbništvom in slavnemu občinstvu.

Z odličnim spoštovanjem

J. KOPAČ,

svečar.

Ulica sv. Antona št. 7. v Gorici.

Prva slovenska trgovina z železjem

KONJEDIC & ZAJEC

prej G. Darbo

GORICA — pred nadškofijo št. 9. — **GORICA**

Priporočata po najnižih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa in pločevine raznega obrtnijskega, poljedelskega, vinogradskega in pohišnega orodja. Prevzemata naročila za vse stavbe in podjetja. Glavna zaloga za Gorico in okolico izdelkov c. kr. priv. tovarne; priposnana zaloga najboljih kotlov od g. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga najboljega koroškega askalon in brescian jekla. — Zaloga Portland in roman cementa. — Česar ni v zalogi, priskrbi se nemudoma.

Kupujeta staro železo in kovine po najvišji ceni!

Vsako naročilo izvrši se nemudoma in vestno!

Florjan Kralj,

tovarnar kisa v stari cukrarni,

kapucinska ulica št. 11.

priporoča se svojim sorojakom v mestu in na deželi v nabavo kisa, kakor ekstrata, vinskega in komune, po poštenih cenah.

Karol Draščik,

pekovski mojster na Kornu v Gorici

izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinejega, za nove maše in godove, kolače za birmo in poroke itd.

Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov. — Priporoča se za nje svojim rojakom v mestu in na deželi najuljudneje.